NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2024

VISUELE KUNSTE: VRAESTEL I

Tyd: 3 uur 100 punte

LEES DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 12 bladsye. Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.

2. **BEANTWOORD AL VYF VRAE.**

3. Lees elke vraag noukeurig deur voordat jy jou antwoord formuleer.

4. Skryf netjies en op 'n duidelike en gestruktureerde wyse: gebruik volsinne en paragrawe volgens die instruksies van elke vraag. **Geen punte** sal vir lyste of diagramme toegeken word nie.

5. Nommer jou antwoorde presies soos die vrae genommer is.

6. Onderstreep die name van kunstenaars en kunswerke.

7. Jy mag nie na die visuele bronne wat in een vraag voorkom in enige van die ander vrae verwys nie.

8. Moet nie inligting herhaal nie. **Geen punte** sal toegeken word vir dieselfde inligting wat in 'n ander vraag herhaal word nie.

9. Waar 'n vraag **EN/OF** bevat, kan jy **EEN** aspek of **ALLES** van die genoemde kriteria bespreek.

10. **LET WEL:** Gebruik **45 minute tot 'n uur** van jou tyd om **Vraag 5** te beantwoord.

11. Antwoorde moet in die Antwoordskrif wat verskaf is, voltooi word.

IEB Copyright © 2024

BLADSY DOELBEWUS OOPGELAAT

IEB Copyright © 2024

VRAAG 1 VISUELE GELETTERDHEID

Bestudeer **Beelde A** en **B**. Lees die meegaande teks en beantwoord dan die vrae wat volg.

Gebruik **Beelde A** en **B SLEGS** vir Vraag 1.

Beeld A

Portia Zvavahera (Zimbabwe)

Kudonhedzwa kwevanhu (Fallen people)

2022
Olie-gebaseerde drukink, verf en oliebalk op doek, 212,5 × 300 cm

1

Beeld A

Zvavahera is 'n kunstenaar wie se werk worstel met die aard van die menslike toestand en spirituele openbaring wat aan haar deur haar drome en nagmerries verskyn. Sy noteer haar steurende visies op groot doeke, dikwels spookagtige figure omring deur monsters wat met pastel geteken en oorgetrek met sterk wasse van kleur.

2

IEB Copyright © 2024

Beeld B

Thandiwe Muriu (Kenia)

Child's Play 2

2019

Beeldende Kuns drukwerk, 150 × 100 × 4 cm

3

Beeld B

Geïnspireer deur die buiteblaaie van prominente modetydskrifte en die ryk kultuur van haar eie Keniaanse erfenis mik Thandiwe Muriu daarop om die natuurlike skoonheid van vrouens met wie sy identifiseer, te beklemtoon.

Die geel hoedrand van ***Child's Play 2*** is eintlik die deksel van 'n plastiese kleremandjie. Hierdie mandjies het 'n kenmerkende afwerking wat deur 'n plaaslike Keniaanse fabriek gemaak word en by alle supermarkte in Kenia verkoop word. As 'n kind het die kunstenaar wegkruipertjie gespeel en soms haarself binne-in die groot wasgoedmandjie opgekrul om te sorg dat sy nie "gevind" word nie.

4

1.1 Omskryf hoe Zvavahera ruimte en kleur in haar werk gebruik het, en hoe elk van hierdie visuele elemente funksioneer om 'n ontwerpbeginsel te skep. (4)

1.2 Beskryf vorm in beide Beelde A en B en ontleed hoe die funksies van hierdie element 'n ander ontwerpbeginsel in elke beeld kan skep. (4)

1.3 Bespreek hoe materiaal/medium in Beeld A tot Zvavahera se konsep en/of betekenis bydra. (3)

1.4 Argumenteer kortliks twee redes aan waarom Beeld B as 'n kunswerk beskou kan word en voer twee teenargumente waarom dit as 'n modefoto beskou kan word. (4)

[15]

IEB Copyright © 2024

VRAAG 2 TWINTIGSTE-EEUSE KUNS VAN DADA TOT MAAR UITSLUITEND DIE KONSEPTUELE KUNS VAN DIE 1970's

Lees die stelling hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

> Gedurende die eerste 70 jaar van die twintigste eeu het kunstenaars hul werk gebruik om die veranderende verhouding tussen mense en hulle wêreld uit te druk. Dit het sielkundige, sosiologiese en tegnologiese verandering ingesluit.

2.1 Kies **EEN** kunswerk van 'n kunstenaar wie se werk hul sielkundige verhouding met die wêreld weerspieël en **EEN** kunswerk van 'n ander wat deur tegnologiese of sosiologies beïnvloed is.

Vir elk van die **TWEE** gekose kunswerke skryf die naam van die kunstenaar, die titel van die kunswerk, 'n kort beskrywing van die kunswerk en die verhouding met die wêreld wat die sterkste in hulle werk weerspieël word. (4)

2.2 Ontleed die manier waarop elke kunstenaar 'n benadering, onderwerp, materiale en/of media gebruik het wat hul persoonlike verhouding met die wêreld uitdruk. (8)

2.3 Noem EEN gebeurtenis / ontdekking / voorval wat jy glo die beduidendste verandering in kuns van die vroeë 20ste eeu veroorsaak het. Regverdig jou keuse kortliks. (3)

[15]

IEB Copyright © 2024

VRAAG 3 KONSEPTUELE EN KONTEMPORÊRE INTERNASIONALE KUNS

Bestudeer **Beeld C**, lees die bygaande teks en beantwoord dan die vrae wat volg.

Beeld C

Sonia Gomes

Brasilië

'Lágrima' ('Traan')

Volledige werk en detail

2020

stikwerk en omboorsels in verskillende materiale, kante en bamboes

230 × 160 × 22 cm

5

Gomes is 'n Afro-Brasiliaanse kunstenaar wat met onkonvensionele materiale werk soos geskenkte kledingstof, draad en wrakhout om abstrakte beeldhouwerke te skep wat van haar swart erfenis getuig.

Deur haar kreatiewe proses het sy agtergekom dat "nie alles kuns is nie, maar kuns kan enigiets wees", wat haar die selfvertroue gee om vorentoe met haar werk te beweeg, wat die Afro-Brasiliaanse ervaring en kultuur herwin.

5

IEB Copyright © 2024

3.1 Verduidelik watter **DRIE** tradisionele elemente van kuns kan in vars, nuwe maniere in Beeld C beskryf word. (3)

3.2 Kies **TWEE** kunswerke wat doelbewus 'n nietradisionele werkswyse gebruik. Vir **ELK** van die TWEE skryf die naam van die kunstenaar, die titel van die werk en 'n kort beskrywing. (4)

3.3 Bespreek hoe die konvensionele elemente van kuns uitdagings bied wanneer hulle op elk van jou gekose kunswerke toegepas word. Identifiseer die verskillende benaderings wat in elke kunswerk gebruik is om die konvensionele elemente te vervang. (10)

3.4 Verwys na een van die kunswerke wat jy bespreek het. Beskryf hoe afwyking/verwerping van tipiese kunsmaakpraktyke die kunstenaar se beoogde boodskap of konsep ondersteun asook om die werk meer toegangklik vir die publiek te maak. (3)

[20]

IEB Copyright © 2024

VRAAG 4 WEERSTANDSKUNS IN SUID-AFRIKA GEDURENDE DIE APARTHEIDSERA (Circa 1950–1994 AE)

Lees die teks hieronder, bestudeer **Beeld D** en beantwoord dan die vrae wat volg.

Kuns kan dualiteit uitdruk deur kontraste in kleure, teksture en simbole, wat teenkragte of -konsepte voorstel. Dit kan ook dualiteit oordra deur temas van balans, konflik en die onderlinge verbondenheid van oënskynlike opponerende elemente te verken.

Sebidi se werk is beïnvloed deur haar ouma en die beginsels van samelewings in prekoloniale Afrika. Haar visuele taal druk die trauma van onderdrukking uit. Gebreekte gesigte en wesens druk dualiteit uit of die idee van twee of meer idees wat terselfdertyd in dieselfde beeld bestaan.

6

Beeld D

Mmakgabo Helen Sebidi

Tears of Africa

1987–1988

Gemengde media op doek, 230 × 300 cm

7

IEB Copyright © 2024

4.1 Verwys na **Beeld D**. Beskryf **DRIE** visuele leidrade wat Sebidi se uitdrukking van dualiteit versterk. (3)

4.2 Kies **TWEE** toepaslike **Suid-Afrikaanse Weerstandskunswerke** deur TWEE verskillende kunstenaars wat die dualiteite van apartheid Suid-Afrika uitdruk. Jy kan kunstenaars insluit wat uit formele en informele kunssentrums gedurende die 1950's en daarna gekom het.

Vir **ELK** van die TWEE gekose Suid-Afrikaanse kunswerke gee die naam van die kunstenaar, die titel van die kunswerk en 'n kort beskrywing.

(Moet asseblief nie die werk op bladsy 8 kies nie, indien jy 'n werk deur Sebidi wil gebruik.) (4)

4.3 Ontleed albei werke met spesiale fokus op hoe die konsep van dualiteit in elke kunswerk voorgestel word, hetsy deur materiaal/media, stilisties en/of konseptueel. (10)

4.4 Bespreek kortliks die mate waarin jy dink die dualiteit wat in een van jou voorbeelde uitgedruk word steeds vandag in die Suid-Afrikaanse samelewing teenwoordig is. (3)
[20]

IEB Copyright © 2024

VRAAG 5 KONTEMPORÊRE SUID-AFRIKAANSE KUNS (NA 1994)

Kyk na **Beeld E** hieronder, lees die bygaande teks en skryf 'n opstel in reaksie daarop.

Beeld E Dada Khanyisa (Suid-Afrika) ***Amawele (Twins)*** 2023 glas, plastiek, kledingstof en hout **8**	"Ek stel belang in wat mense, veral min of meer my ouderdomsgroep, doen, die dinge wat ons moet hanteer en die gewig van om as 'n Suid-Afrikaner of as 'n individu in hierdie wêreld te leef. My temas strek van skemerkelkuur- (*Happy Hour*) aktiwiteite tot romantiese dinamika en hoe mense verkies om hul tyd daagliks te verwyl."

Skryf 'n opstel van vier bladsye waarin jy ondersoek hoe alledaagse sosiale dinamika (insluitend kulturele, sosiale media, ruimtes, drag, verhouding en enige ander) wat in Suid-Afrikaanse kontemporêre kuns verteenwoordig word uniek aan Suid-Afrika is en of hulle wêreldwyd van toepassing is.

Kies **DRIE** kontemporêre Suid-Afrikaanse kunstenaars en **EEN** kunswerk deur elke gekoste kunstenaar om jou argument te ontwikkel en versterk. Indien jy 'n oeuvre (uitstalling) bespreek, noem dit duidelik en bespreek dit dan.

IEB Copyright © 2024

(Let wel: Jy kan besluit om Dada Khanyisa te bespreek, maar jy mag nie na die kunswerke op bladsy 10 verwys nie.)

Puntetoekenning vir Vraag 5	
Drie kunstenaars	6 punte
Drie titels met kort beskrywings van die werke	
Toepaslike feite *(Let wel: Skryf 6 feite om 4 punte per bespreking van elke kunswerk te verdien.)*	12 punte
Ontwikkeling van argument	12 punte

[30]

Totaal: 100 punte

IEB Copyright © 2024

VERWYSINGSLYS

1. Beeld en teks aangepas uit STEVENSON (g.d.). *STEVENSON*. [aanlyn] STEVENSON. Beskikbaar by: <https://www.stevenson.info/artist/portia-zvavahera> [Besoek 21 Des. 2023].

2. Beeld en teks aangepas uit Hine. W. (2021) Portia Zvavahera's Spectral Dream Worlds Arrive in New York. [Aanlyn] Occula. Beskikbaar by <https://ocula.com/advisory/perspectives/portia-zvavaheras-spectral-dream-worlds-new-york/> [Besoek 9 Jan. 2024].

3. Beeld aangepas uit Agarwal, K. (2022). *THANDIWE MURIU: THE CELEBRATION OF AFRICAN WOMEN'S BEAUTY*. [aanlyn] Dare Clan. Beskikbaar by: <https://www.dareclan.com/post/thandiwe-muriu-the-celebration-of-african-women-s-beauty#:~:text=Thandiwe%20Muriu%20is%20a%20photographer> > [Besoek 9 Jan. 2024].

4. Teks aangepas uit www.artsy.net. (g.d.). *Thandiwe Muriu* | *Child's Play 2 (2018)* | *Artsy*. [aanlyn] Beskikbaar by: <https://www.artsy.net/artwork/thandiwe-muriu-childs-play-2> [Besoek 9 Jan. 2024].

5. Teks en Beeld aangepas uit Langlois, J. (2020). Fabrics With Powerful Stories to Tell. *The New York Times*. [aanlyn] 28 Aug. Beskikbaar by: <https://www.nytimes.com/2020/08/28/arts/design/sonia-gomes-brazil-art.html> [Besoek 21 Des. 2023].

6. Teks en Beeld aangepas uit *The Mail & Guardian*. (2016). *Ancestors and strong women steer Helen Sebidi's art*. [aanlyn] Beskikbaar by: <https://mg.co.za/article/2016-09-21-00-ancestors-and-strong-women-steer-sebidis-art/ > [Besoek 20 Des. 2023].

7. Teks en Beeld aangepas uit www.everard-read-capetown.co.za. (g.d.). *Page Not Found*. [aanlyn] Beskikbaar by: < https://www.everard-read-capetown.co.za/artist/MMAKGABO%20HELEN_SEBIDI/works/1899>. [Besoek 20 Des. 2023].

8. Teks en Beeld aangepas uit Anon, (g.d.). *Dada.Khanyisa*. [aanlyn] Beskikbaar by: <https://themightywhale.co.za> [Besoek 10 Jan. 2024].

9. Teks aangepas uit Wanted Online. (n.d.). *Exclusive* | *Dada Khanyisa wins the 2022 FNB Art Prize*. [aanlyn] Beskikbaar by: <https://www.wantedaanlyn .co.za/art-design/2022-08-18-exclusive-dada-khanyisa-wins-the-2022-fnb-art-prize/> [Besoek 20 Des. 2023].

IEB-Copyright © 2024